

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin.

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ojitusten luonnonmukainen peruskunnostus Hämeessä

OPET – Ojitusten luonnonmukainen peruskunnostus Hämeessä

15.6.2012, Ympäristötoimenpiteillä lisää kannattavuutta maatalan toimintaan – Huomisen osaajat -hankkeen verkostotapaaminen

Esityksen sisältö

- Mitä on ojien luonnonmukainen peruskunnostus?
- OPET-hankkeen perustiedot ja tavoitteet
- Hankkeen toteutus ja aikataulu

Ojien luonnonmukainen peruskunnostus

- **Luonnonmukainen peruskunnostus** =
Luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteiden soveltaminen maatalouden ojien **peruskorjauksessa** ja **kunnossapidossa** sekä metsätalouden **kunnostusojituksissa**
- **Luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteet:**
  - luontaisten virtaamasuhteiden säilyttäminen ja korjaaminen
  - uomien luontaisten ja itseään ylläpitävien rakenteiden säilyttäminen ja palauttaminen
  - valuma-alueelta tulevan kuormituksen vähentäminen
  - eliöyhteisöjen monimuotoisuuden turvaaminen ja palauttaminen

Luonnonmukaisen peruskunnostuksen menetelmiä

- Kaksitasoinen uoman poikkileikkaus (tulvatasanne ja alivesiuoma)
- Kasvipeitteisyyden säilyttäminen (erosiosuojaus)
- Suisteet ja virranohjaimet (uoman monimuotoisuus, eroosion hallinta ja hyödyntäminen)
- Pohjakynnykset ja pohjapadot (virtaaman tasaaminen, kiintoaineen pidättäminen)
- Kosteikot ja laskeutusaltaat (ravinteiden ja kiintoaineen pidättäminen)
- Suojakaistat ja suojavyöhykkeet (pintavalunnan estäminen)

Yleistä OPET-hankkeesta

- Toteutusaika: 1.1.2012 - 30.4.2014
- Rahoitus:
  - Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013
  - tuen myöntäjä Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
  - Kokonaisbudjetti 218 574 €
- Toteutusvastuu: Hämeen ammattikorkeakoulu, Biotalous- ja tutkimuskeskus
- Hankealueena Kanta- ja Päijät-Häme
- Nettisivut: www.hamk.fi/opet

Hankkeen organisointi

- Projektipäällikkö 1.4.2012 – 30.4.2014
- Hanketyöntekijät (vuonna 2012 yhteensä 8 kk, vuonna 2013 yhteensä 10 kk)
- Ohjausryhmä
  - Kokoontuu 2-3 kertaa vuodessa
  - Edustettuna MTK Häme, Hämeen ELY-keskus, Suomen metsäkeskus (Häme-Uusimaa), Kanta- ja Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistykset, Helsingin yliopisto (Lammin biologinen asema), Etelä-Suomen salaojakeskus ja kaksi maanrakennusyrittäjää
- Projektiryhmä

Tavoitteet

- Maanomistajien, suunnittelijoiden ja ojitusten toteuttajien **tietoisuus ja ammattitaito luonnonmukaisista peruskunnostusmenetelmistä lisääntyy** koulutustilaisuuksien ja opetusmateriaalin avulla.
- Mallikohteiden toteutuksilla saadaan **kokemuksia uudistuneen vesilainsäädännön mukaisista käytännöistä** ojitushankkeissa.
- Ojien kunnossapidon aiheuttama vesistökuormitus vähenee.
- Yleinen ympäristötietoisuus lisääntyy.
- Yhteisöllisen toiminnan lisääminen tapahtumien ja tilaisuuksien kautta.

Hankkeen tulokset

- Ojitusten luonnonmukaisen peruskunnostuksen **koulutuspaketti**
  - Kohderyhmänä hankkeiden toteuttajat (maanomistajat, suunnittelijat, urakoitsijat)
- Perustetaan Hämeeseen **kaksi luonnonmukaisen peruskunnostuksen kokeilu- ja mallialuetta** koulutuksen tueksi
- Hankkeen loppupuolella järjestetään kaksi seminaaria (Kanta- ja Päijät-Hämeessä)
- Paikallisia esittely- ja keskustelutilaisuuksia hankkeen aikana

Toteutus 1/2

Vuosi 2012

- Valitaan kaksi kohdevaluma-aluetta
- Valuma-alueiden alustava tarkastelu
  - Selvitetään valuma-alueiden ojien ja purojen kokoluokat ja uomien määrä (karttatarkastelu + muu aineisto)
  - Selvitetään kiinteistöjen omistajat, yhteydenotto
  - Selvitetään alueen luontoarvot, suojelualueet, muinaismuistot ym.
- Valuma-alueiden inventoinnissa
  - Selvitetään valuma-alueiden uomien tila ja kunnostustarve
  - Etsitään luonnontilaisen kaltaiseksi muuttuneet uomat
- Laaditaan kunnostussuunnitelmat kunnostustarpeessa oleville uomille (luonnonmukaisen vesirakentamisen menetelmät)
- Valitaan kaksi pienempää aluetta kunnostuksen mallikohteiksi

Toteutus 2/2

Vuosi 2013

- Mallikohteiden toteutus
  - Laaditaan ilmoitus ojituksesta ELY-keskukseen (vähintään 60 päivää ennen toteutusta)
  - Toteutetaan kunnostussuunnitelman mukaiset toimet mallikohteilla
  - Mallikohteiden kunnostuksesta opetusvideo
- Koulutuspaketti luonnonmukaisesta peruskunnostuksesta
  - Laaditaan kunnostussuunnitelmien ja mallikohteiden avulla
  - Esitteitä, koulutusmateriaalia, esittelyvideo
- Kaksi koulutustilaisuutta
  - Kohderyhmänä maa- ja metsätalousyrittäjät, ojitusten suunnittelijat ja toteuttajat
  - esitellään luonnonmukaisen peruskunnostuksen menetelmiä hankkeessa tuotetun materiaalin ja kokemusten avulla
- Päätösseminaari

Missä mennään nyt

- Projektipäällikkö aloitti työt 1.4.2012
- Viestintäsuunnitelma
- Toimintasuunnitelma vuodelle 2012
- Nettisivut avattu (www.hamk.fi/opet)
- Kanta-Hämeen kohdealue valittu
- Kaksi hanketyöntekijää aloittaa työt 1.7.

Hankkeessa seuraavaksi

- Tiedotus valittujen kohdealueiden maanomistajille
- Valuma-alueiden uomien inventoinnin suunnittelu ja toteutus
- Vesiseurantojen aloittaminen

Kiitos!

Yhteystiedot:

Petra Korkiakoski, projektipäällikkö

puh. 03 6465319,

sähköposti: petra.korkiakoski@hamk.fi

Nettisivut: www.hamk.fi/opet

